

Samenvatting

Burgemeester en wethouders adviseert de gemeenteraad om een positieve zienswijze in te dienen ten aanzien van de ontwerpbegroting 2026 en vraagt tevens de voorlopige jaarrekening 2025 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Zuid-Limburg (ODZL) voor kennisgeving aan te nemen.

De Wet gemeenschappelijke regelingen bepaalt dat het dagelijks bestuur van de ODZL de ontwerpbegroting twaalf weken voordat deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden toezendt aan de raden van de deelnemende gemeenten. Binnen deze termijn kan de raad zijn zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur van de ODZL.

Voorts zendt het dagelijks bestuur vóór 30 april de jaarrekening van het voorgaande jaar aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Bij een brief van 13 maart 2026 heeft het dagelijks bestuur ODZL de betreffende stukken aan de gemeenten doen toekomen.

1. Beslispunten

1. Instemmen met het Raadsvoorstel ontwerpbegroting 2027, de begrotingswijziging 2026 en jaarrekening 2025 ODZL, waarbij de raad wordt voorgesteld:
  - a) Een positieve zienswijze in te dienen ten aanzien van de begrotingswijziging 2026 en de ontwerpbegroting 2027 ODZL;
  - b) De door het algemeen bestuur op 1 april 2026 vastgestelde jaarrekening 2025 ODZL voor kennisgeving aan te nemen.
2. De verhoging van de gemeentelijke bijdrage met € 241.139 voor de begroting 2027 gedeeltelijk te dekken uit de gemeente brede stelpost indexeringen voor verbonden partijen en gedeeltelijk uit de algemene middelen, die in de 1^e BERAP 2026 begrotingstechnisch worden doorvertaald in de meerjarenraming.

Besluit Burgemeester en wethouders d.d. 12 mei 2026:

Conform.

2. Aanleiding

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maastricht neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling ODZL. Deze regeling voorziet in de instelling van een openbaar lichaam, genaamd de Omgevingsdienst Zuid-Limburg.

In de Wet gemeenschappelijke regelingen is bepaald dat het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam de ontwerpbegroting twaalf weken voordat deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden toezendt aan de raden van de deelnemende gemeenten. Binnen deze termijn kan de raad zijn zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen bij het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam.

Voorts zendt het dagelijks bestuur vóór 30 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de jaarrekening aan de raden van de deelnemende gemeenten.

Per brief van 13 maart 2026 heeft het dagelijks bestuur de betreffende stukken aan de gemeenten doen toekomen. Deze stukken zijn allemaal samengevoegd in één groot document.

3. Beoogd effect

De GR-regeling ODZL met 16 deelnemende Zuid-Limburgse gemeenten en de Provincie Limburg ziet op een constructieve samenwerking in één regionale milieuorganisatie op zowel inhoudelijk als financieel gebied. Inzet is het openbaar lichaam ODZL te laten groeien naar een gezaghebbende milieuautoriteit, die meerwaarde biedt door bundeling van specialistische kennis, door een goede kennis van de lokale en regionale situatie, een efficiënte bedrijfsvoering en continuïteit van dienstverlening. Om deze ambities en doorontwikkeling te realiseren heeft de voormalige RUD ZL de Toekomstagenda 2021 – 2025 vastgesteld, waarin fasegewijs zeven verbeterdoelen worden nagestreefd om zo te groeien naar een robuuste Omgevingsdienst. Landelijk wordt die groei naar een robuuste Omgevingsdienst sterk gestuurd door het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (IBP-VTH) van het ministerie van I&W. Per 1 april 2026 voldoet de Omgevingsdienst Zuid-Limburg inderdaad aan alle criteria om later in dit jaar het predicaat “Robuust” te ontvangen.

4. Argumenten

1.1 Regionale milieudienst voert taken namens gemeente Maastricht uit

De Omgevingsdienst Zuid-Limburg is sinds januari 2013 voor de 16 Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg de uitvoeringsorganisatie van de basistaken milieu; Maastricht heeft ook specialistische taken (o.a. geluid) ingebracht. De uitvoering van taken is vastgelegd in een meerjarige dienstverleningsovereenkomst met elke partij afzonderlijk. De nadere precisering van de dienstverlening vindt jaarlijks plaats middels een vast te stellen werkprogramma waarin in detail is uitgewerkt wat de verwachting is aan te verlenen diensten per deelnemer in de gemeenschappelijke regeling (o.a. vergunningen milieu, controles milieubedrijven, specialistische adviezen enz.).

1.2 Transitie naar Robuuste Omgevingsdienst vraagt om meer middelen

Met het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel (2022) heeft het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) bepaald, dat de leefomgeving gebaat is bij robuuste omgevingsdiensten, die ervaring, deskundigheid en voldoende capaciteit in huis hebben voor goede vergunningen, scherp toezicht, doortastende handhaving en deskundige advisering. Het is de taak van de deelnemers van de Omgevingsdienst, 16 Zuid-Limburgse gemeenten en de provincie Limburg, om daarvoor zorg te dragen.

In het voorjaar van 2024 is een Plan van Aanpak robuuste Omgevingsdienst Zuid-Limburg opgesteld. Het plan is unaniem vastgesteld door het algemeen bestuur. De financiële vertaling van het Plan van Aanpak vond plaats in de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026 – 2028. Daarmee zijn vanaf 2025 de middelen beschikbaar om invulling te geven aan de versterking van de organisatie ODZL. Deze versterking richt zich onder meer op bedrijfsvoering, zoals het slim gebruiken van data en het vormgeven van een innovatiekalender. Ook is de versterking gericht op de primaire processen, zoals het beter invulling geven aan strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving. Per 1 april 2026 voldoet de Omgevingsdienst Zuid-Limburg inderdaad aan alle criteria om later in dit jaar het predicaat “Robuust” te ontvangen.

5. Kanttekeningen of risico's

1.1 *Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuid-Limburg*

De GR-regeling ODZL is per 4 juli 2024 geactualiseerd vanwege de wetwijziging in 2022 van de Wet gemeenschappelijke regelingen ter verbetering van de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen.

Het algemeen bestuur van de ODZL heeft voorschriften vastgesteld inzake het financieel en administratieve beheer van het openbaar lichaam. Verder zijn strikte regels opgenomen mocht een deelnemer besluiten tot uittreding van het openbaar lichaam; een daarvoor door het algemeen bestuur vast te stellen uittredingsplan bevat de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties van de uittreding. Tot slot zijn er duidelijke regels bij opheffing en liquidatie van de GR-regeling.

Tot op heden zijn er van de deelnemers geen signalen ontvangen van uittreding en nog erger opheffing of liquidatie van het openbaar lichaam ODZL. Wel blijft er -gezonde- discussie over de reikwijdte van inbreng van met name plustaken bij de deelnemers, maar ook over de exacte invulling van basistaken; taken die verplicht bij de ODZL zijn ondergebracht.

2.1 *Nieuwe financieringssysteem zorgt voor herverdelingseffecten*

Vanaf 2027 werkt de ODZL met een nieuwe financieringssysteem. Dit houdt in dat de totale kosten die de ODZL maakt, op een andere manier verrekend worden met de deelnemende gemeenten en provincie. De totale kosten veranderen niet door invoering van een nieuwe financieringssysteem, maar de berekening van wie welke kosten moet betalen, verandert wel. Voorheen werd er gewerkt met een prijzentabel voor basistaken, een prijzentabel voor plustaken, een tarief voor projecten & varia én een opslag in het uurtarief voor bedrijfsvoering. In de nieuwe financieringssysteem komt er een all-in locatiekental, zodat alle ODZL werkzaamheden op de vaste milieulocaties eenvoudig, uniform en voorspelbaar begroot worden. Daarnaast zijn er meerdere locatietypen met een apart locatiekental, zodat voor alle milieulocaties een uniforme bijdrage geleverd wordt. Bedrijfsvoeringskosten zijn daarnaast transparant en niet verwerkt in een opslag in het uurtarief.

Voor Maastricht betekent de nieuwe financieringssysteem dat er jaarlijks een korting komt op de bijdrage aan de ODZL. Om, zeker ook voor gemeenten die meer moeten gaan betalen, dit effect geleidelijk te laten plaatsvinden, is er gekozen voor een ingroeimodel. Dat betekent dat over drie jaar

gespreid, de totale verschuiving gaat plaatsvinden van de oude financieringssysteem naar de nieuwe. Voor 2027 krijgt Maastricht dus 1/3^e van het voordeel van de nieuwe financieringssysteem, €94.588. Voor 2028 zal dit 2/3^e zijn, en vanaf 2029 geldt de nieuwe systeem volledig.

Overigens is in het raadsvoorstel nog aandacht gegeven aan de gedane toezegging in de Domeinvergadering Fysiek (18 juni 2025) van wethouder Fokke om de ODZL te verzoeken in het jaaroverzicht 2025 extra verantwoording af te leggen over de te verwachten efficiency voordelen van de diverse robuustheidsacties. Die verantwoording is verstrekt door de ODZL.

6. Financiële gevolgen

In de hoofdstukken 3 en 5 van het raadsvoorstel zijn uitgebreid de jaarstukken 2025 en de ontwerpbegroting 2027 behandeld.

Jaarverslag 2025 ODZL

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat de ODZL voor zijn werkgebied de vooraf afgesproken prestatie-indicatoren over tijdigheid en kwaliteit van de uitvoering heeft gehaald.

Samenvattend bevat het jaarverslag 2025 een getrouwe verantwoording van de vooraf afgesproken prestatie-indicatoren alsmede de te leveren producten en ureninzet uit de (gemeentelijke en provinciale) werkprogramma's. Het jaarverslag is een totaal weergave van alle prestaties tezamen van alle regionaal deelnemende partijen in de GR-regeling.

Jaarrekening 2025 ODZL

In het raadsvoorstel is gerapporteerd dat het algemeen bestuur op 1 april 2026 de jaarrekening heeft vastgesteld voorzien van een goedkeurende accountantsverklaring. De jaarrekening laat een positief resultaat zien. Het voordelig saldo voor de resultaatbestemming bedraagt **€ 1.258.565.**

Het uiteindelijk voorstel tot resultaatverdeling met inzet van bestemmingsreserves en een kleine verhoging van het weerstandsvermogen luidt samenvattend:

Onverdeeld resultaat 2025	€ 1.258.565
<i>Voorstel inzet reserves</i>	
Bestemmingsreserve ICT aansluitingen voor dekking kosten 2025	€ 200.000
<i>Voorstel vorming en groei reserves</i>	
Verhoging weerstandsvermogen op basis van risico-Inventarisatie	€ -33.107
Overig te bestemmen resultaat	€ 1.425.458
<i>Resultaatbestemming 2025</i>	
Totaal te verdelen resultaat	€ 1.425.458

Het algemeen bestuur heeft op 2 april 2026 bij de vaststelling van de jaarrekening 2025 conform het bepaalde in artikel 30.5 onder b van de Gemeenschappelijke Regeling ODZL besloten, het positief resultaat uit te keren aan de 17 deelnemers. Voor Maastricht bedraagt de uitkering **€ 128.319**.

Met de korting op de 4e voorschotnota 2025 bedraagt de totale teruggave over 2025 aan de gemeente Maastricht:

- Te verdelen resultaat € 128.319
- Korting voorschotnota '25 € 192.219
- Totaal uitkering **€ 320.538**

De korting op de voorschotnota van 2025 is meegenomen in het jaarrekeningresultaat 2025. Het te verdelen resultaat valt ten gunste van de algemene middelen, die in de 1e BERAP 2026 begrotingstechnisch wordt doorvertaald in de begroting 2026.

Begrotingswijziging 2026

Per brief van 13 maart 2026 heeft de ODZL onze gemeenteraad geïnformeerd over een ontwerpbegrotingswijziging 2026. De volgende ontwikkelingen zijn verwerkt in deze begrotingswijziging 2026:

1. De werkelijke cao-indexatie 2026 is lager dan begroot.
2. De provincie Limburg heeft extra budget beschikbaar gesteld voor intensivering van taken.
3. Als gevolg van het Bedrijfsplan Milieu gerelateerde plustaken heeft de gemeente Kerkrade vanaf 2026 extra taken ingebracht.

De gewijzigde begroting 2026 komt uit op € 24,1 miljoen, zijnde een toename van ca. € 2,1 miljoen ten opzichte van de begroting 2026 van € 22,0 miljoen.

Voor Maastricht heeft deze wijziging beperkte gevolgen, alleen bovengenoemd punt 1. heeft invloed op de bijdrage van de gemeente Maastricht. De begrote bijdrage voor de gemeente Maastricht daalt door de begrotingswijziging 2026 van €1.941.002 naar €1.891.778, een daling van €49.224,-.

Ontwerpbegroting 2027

Zoals aangekondigd in de Kaderbrief ODZL 2027 van 1 oktober 2025 is in de ontwerpbegroting 2027 een duidelijke uitbreiding van het takenpakket beschreven.

In verband met de focus op onder andere de aanpak van indirecte lozingen en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) is de ontwerpbegroting 2027 uitgebreid. Deze nieuwe of uitgebreide taken zijn meegenomen.

Voor Maastricht zijn als nieuwe of uitgebreide taken de aanpak van ZZS, de aanpak van indirecte lozingen en het beheer inrichtingenbestand van toepassing. Hieronder zijn deze nieuwe of uitgebreide taken beschreven, alsmede waarom deze noodzakelijk worden geacht voor een goede functionering van de VTH(A) taken van de ODZL.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Het terugdringen van (ZZS) vraagt om een intensievere inzet bij de uitvoering van de VTH-taken.

Voor de ODZL betekent dit dat er aanzienlijk meer tijd en middelen nodig zijn om vergunningaanvragen zorgvuldig te toetsen, waarbij ZZS als afzonderlijk beoordelingskader wordt meegenomen. Concreet vergt dit per aanvraag ongeveer 24 uur extra om de effecten van ZZS in kaart te brengen.

Daarnaast zijn bedrijven wettelijk verplicht om iedere vijf jaar een Vermijd- en Reductieprogramma (VRP) op te stellen. Het beoordelen van zo'n programma vraagt opnieuw een aanzienlijke inspanning van vergunningverleners en, waar nodig, luchtspecialisten (circa 48 uur per VRP). In totaal komt dit neer op minimaal 29 uur extra werk per bedrijf.

Op basis van het huidige aantal bedrijven gaat het voor gemeenten om 1.525 uren (1,1 fte), die vanaf 2027 noodzakelijk zullen zijn.

Indirecte lozingen

In 2026 wordt een pilot uitgevoerd die zich richt op het toezicht op indirecte lozingen bij provinciale bedrijven. Deze pilot sluit aan bij de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en heeft als doel het terugdringen van ZZS in het watermilieu. Op basis van de uitkomsten wordt in 2027 toegewerkt naar een structurele verankering van deze toezichtstaak binnen het reguliere VTH-werkpakket, waarbij ook gemeentelijke bedrijven worden betrokken.

Dit vraagt om extra middelen en een duidelijke inbedding binnen het bredere VTH-programma. Naar verwachting leidt de uitbreiding van de pilot naar gemeentelijke bedrijven tot een formatie-uitbreiding van 1,5 fte (1,0 fte voor toezicht en 0,5 fte voor een wateradviseur) voor de gemeentelijke taken, gebaseerd op inschattingen en ervaringscijfers bij andere omgevingsdiensten. Bovendien is in de pilot voor bemonstering en analyse van afvalwaterstromen van de 70 geselecteerde gemeentelijke bedrijven €70.000 nodig.

Beheer inrichtingenbestand

Een actueel, volledig en betrouwbaar inrichtingenbestand/MBA-bestand vormt een essentiële basis voor een effectieve uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Voor de ODZL geldt daarbij aanvullend dat het inrichtingenbestand een cruciale rol speelt in de financieringssystematiek en de uitwerking van zowel het pakket- als het programmadeel. In de huidige situatie worden inrichtingenbestanden grotendeels decentraal beheerd door gemeenten, waardoor een eenduidig, actueel en integraal overzicht ontbreekt.

Uit landelijke analyses (Omgevingsdiensten in Beeld 2021 en 2023) blijkt dat het aantal bekende milieurelevante inrichtingen in Zuid-Limburg, met name het aantal type B-inrichtingen, significant lager ligt dan bij andere omgevingsdiensten. Een constatering die vragen oproept. Een recent uitgevoerde pilot met vrije veld toezicht binnen het werkgebied van de ODZL bevestigt dit beeld: op zes bedrijventerreinen zijn circa 300 voorheen niet geregistreerde milieurelevante bedrijven geïdentificeerd. Deze bedrijven maken momenteel geen onderdeel uit van de reguliere toezichtprogrammering, hetgeen risico's oplevert voor de effectiviteit van het toezicht en de naleving van milieuregels, en dus voor het milieu.

Op basis van de uitgewerkte scope en uitgangspunten wordt de structurele inzet geraamd op circa 1,4 fte. Dit komt overeen met ongeveer 1.850 uur per jaar, bestaande uit vrijeveldtoezicht, opvolging, data-analyse en databewerking.

Aanpassingen ontwerpbegroting

De begroting 2027 komt uit op € 25,9 miljoen, zijnde een toename van ca. € 1,8 miljoen ten opzichte van de omvang van de gewijzigde begroting 2026 van € 24,1 miljoen.

Deze toename van (afgerond) € 1,8 miljoen betreft:

- € 1,1 miljoen loonindexatie conform cao en de Septembercirculaire 2025 van het Gemeentefonds voor overheidssalarissen (indexatie ca. 5,1%);
- € 0,44 miljoen voor de invulling van aanvullende taken door de ODZL, te weten:
  - Bedrijfsplan plustaken gemeenten (€43.234)
  - ZZS gemeenten (€118.892)
  - Indirecte lozingen gemeenten (€229.655)
  - Beheer Inrichtingenbestand (€151.317)
- € 52.986 indexatie voor materiële kosten
- € 131.494 kosten gedekt door overige inkomsten (doorbelasting kapitaallasten/materialen en subsidiebaten).

Bijdrage gemeente Maastricht aan de ODZL

De geschatte bijdrage van de gemeente Maastricht op basis van de jaarlijks doorgerekende werkprogramma's ziet er als volgt uit:

Maastricht	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Gewijzigde begroting 2026	Ontwerp- begroting 2027
Bijdrage	€ 1.177.875	€ 1.336.994	€ 1.514.971	€ 1.920.909	€1.941.002	€ 1.891.778	€ 2.132.917
Toename		€ 159.119	€ 177.977	€ 345.509	€ 20.093	-€ 49.224	€ 241.139

Hierin is het voordeel van de nieuwe financieringssysteem al meegenomen. De verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2027 wordt enerzijds gedekt uit de gemeente brede stelpost indexeringen, anderzijds uit de algemene middelen, die in de 1^e BERAP 2026 begrotingstechnisch worden vertaald.

Conclusie

Met de thans aangereikte jaarrekening 2025 is financieel een helder beeld verschaft aangaande de verstrekte dienstverlening en mate waarin de voorgenomen doelstellingen in 2025 zijn verwezenlijkt, inclusief de daartoe aangewende financiële en personele middelen.

Verder wordt voorzien in een sluitende begroting voor 2027, waarmee de bestaande samenwerking op een verantwoorde wijze kan worden gecontinueerd en zelfs verder kan worden uitgebreid.

7. Vervolgtraject besluitvorming, uitvoering en evaluatie

De behandeling van de ontwerpbegroting 2027 en de jaarstukken 2025 staan allereerst geagendeerd voor de Domeinvergadering Fysiek van 3 juni 2026.

Na de raadsvergadering van 16 juni 2026 wordt het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam ODZL van het raadsbesluit in kennis gesteld. Het dagelijks bestuur voegt de eventuele zienswijzen van de raden van de deelnemende gemeenten bij de ontwerpbegroting 2027, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. Na vaststelling zendt het algemeen bestuur de begroting 2027 vóór 15 september 2026 aan gedeputeerde staten en aan de raden van de deelnemende gemeenten die ter zake bij gedeputeerde staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.

Het algemeen bestuur heeft de jaarrekening 2025 al vastgesteld op 1 april 2026, waarna het dagelijks bestuur deze vóór 15 juli 2026 aan gedeputeerde staten zendt.

8. Communicatie

Niet van toepassing